

CANTUS FIRMUS

DEMÀ
Josep Ramoneda

Salvador Cardús

Quadern de vacances

M'ha semblat refrescant preparar uns exercicis d'estiu per tal que, en tornar de vacances, l'entrada al nou curs polític no ens agafi rovellats. I per fer-ho més entretingut, proposo una necessària i urgent revisió crítica del bell poema *Ítaca* de Konstandinos P. Kavafis, popularitzat aquí per Lluís Llach. Un poema, tanmateix, matxucat per les metàfores político-marineres a què el mateix poema incita, però sobretot per les que se n'han derivat posteriorment de manera abusiva. *Ítaca* servia per consolar-nos quan l'horitzó de la sobirania semblava inabastable, però llegit ara podria semblar que justifica el que els aficionats a la tradicional automortificació catalana anomenen *processisme*. (Consell: que el nou Partit Demòcrata Català no citi mai més *Ítaca* si vol ser creïble). Nota: per als exercicis cal emprar la traducció completa de Carles Riba.

EXERCICI 1. Situeu en la història de l'independentisme català els dos versos inicials del poema que comença dient: "Quan surts a fer el viatge cap a Ítaca, / has de pregar que el camí sigui llarg". Tingueu en compte a l'hora de respondre que tot i la insistència en la idea que la travessia "és preferible que duri molts anys", i que hi ha qui fa poc que s'ha enfilat a la barca, n'hi ha que ja fa anys i panys que naveguen i n'hi ha molts que hi han deixat la vida. És a dir, en cap cas no utilitzeu aquests versos en contra del "Tenim pressa, molta pressa" d'Heribert Barrera amb què molts combreguem.

EXERCICI 2. Kavafis recorre a la mitologia grega per fer referència als perills que hi pot haver durant el viatge. Es tracta dels lestrígons –un poble de gegants devoradors d'homes, en definitiva, uns genocides–, els ciclops –uns altres gegants d'un sol ull al front, violents i de vida turmentada–, i de Posidó, déu del mar i amb poder per convocar tempestes i fer malvestats amb el seu trident. En aquest cas, es tracta de trobar quins serien els lestrígons, els ciclops i el Posidó d'aquest darrer tram de navegació cap a la independència. Poden ser ministres, sí, però també associacions, mitjans de comunicació i organitzacions polítiques.

EXERCICI 3. Tanmateix, Kavafis adverteix que totes aquestes amenaces no s'interposaran al nostre camí "si el pensament se't manté alt, si una / emoció escollida / et toca l'esperit i el cos alhora". I encara afegeix que no hi toparem "si no els por-



MANOLO GARCIA

Es tracta de trobar quins serien els lestrígons, els ciclops i el Posidó del darrer tram de navegació cap a la independència

tes amb tu dins la teva ànima, / si no és la teva ànima que els dreça davant teu". Poseu, doncs, tres exemples de "pensament alt i emoció escollida" inabastables als perills –persones, organitzacions o esdeveniments–, i poseu tres exemples –també de persones, organitzacions o esdeveniments– que delatin els perills que es porten dins l'ànima.

EXERCICI 4. Molta atenció al final del poema. Kavafis hi afirma que no cal fer-se il·lusions. "Ric de tot el que hauràs guanyat fent el camí", diu. No pots esperar que Ítaca et doni riqueses: "T'ha donat el bell viatge". Una resignació molt catalana que no hauríem d'aplicar al nostre cas. Pel camí, a nosaltres, ens han assaltat els pirates. I si Ítaca és pobra, és perquè ha estat objecte de depredació, des de fora i des de dins. Segur que no tindreu dificultat a dir cinc "riqueses" que serà raonable obtenir amb la independència.

EXERCICI 5. Kavafis acaba el poema així: "Savi com bé t'has fet, amb tanta experiència, / ja hauràs pogut comprendre què volen dir les Ítaques". En el cas del llarg viatge del catalanisme, ¿sabries dir –més enllà de l'obligat pragmatisme social– què hauríem d'haver comprès? Si no estàs segur de la resposta, copia cent vegades la parafrasi inspirada en aquella resposta de Bill Clinton a Bush pare: "És la dignitat, estúpid".